

Luonnonsuojelulain uudistus

Aika: perjantaina 19.11.2021, klo 10.00 – 12.57

Paikka: Teams

Osallistuja: Tarja Haaranen, pj.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Esko Hyvärinen, varapj.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Aleksi Lehikoinen	Luonnontieteellinen keskusmuseo
Markku Vickholm	Metsähallitus
Eero Melantie	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Minna Mättö	Kuntaliitto
Anne Raunio	Suomen ympäristökeskus
Jari Salila	Oikeusministeriö
Niina Riissanen	Maa- ja metsätalousministeriö
Matti Kattainen	Suomen luonnonsuojeluliitto
Anna-Rosa Asikainen	Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto
Raija-Leena Ojanen	WWF-Suomi
Heidi Lettojärvi	Energiateollisuus
Tiina Vuoristo	Metsäteollisuus ry
Tiina Lovisa Solbär	Saamelaiskäräjät
Tia Laine-Ylijoki-Laakso	Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto
Mirkka Saarela	Ympäristöministeriö, rakennetun ympäristön osasto
Arja Halinen	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Pasi Kallio, siht.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Roosa Atula, siht.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Läsnä:	
Leila Suvantola	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Pia Kärki	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja sellaisenaan.

3. Ekologista kompensatiota koskevat pykälät (luku 11) sekä eriyvä/täydentävät lausuma, (projektiryhmä III)

Leila Suvantola esitteli projekti III ryhmän työtä. Lausuntopalautteessa mielipiteet ovat olleet jakautuneita ja esitystä on sekä kannatettu että vastustettu. Lukuisia muutosesityksiä on tehty.

Lausuntojen pohjalta pykälä ja perusteluja on tarkennettu. Säännöksissä on tarkennettu seuraavia seikkoja: Hyvittämistoimenpiteet on tehtävä ennen heikentävien toimenpiteiden aloittamista; alueellista vastaavuutta sisävesien osalta tarkennettu luontotyyppiin; vapaaehtoisessa tuottamisessa ELY antaa tuottajalle lausunnon, ei päätöstä; vapaaehtoisessa hyvittämisessä ELY antaa hyvittäjälle valituskelpoisen päätöksen; ja siirtymäsäännös asteittaisesta voimaantulosta. Taloudellisia vaikutuksia on tarkennettu sääntelytaakkalaskurilla. Oikeusriitoja, oikeutettuja odotuksia, omistusoikeuksia, yhteiskunnallisia vaikutuksia ja ELYjen resursseja on tarkennettu yleisperusteluissa.

Kuntaliitto, Kaivosteollisuus ja Metsähallitus ovat jättäneet täydentävät mielipiteet. Täydentävien mielipiteiden johdosta perusteluihin lisätty, että pilotoinnin valmistumisen jälkeen arvioidaan lain säännösten muutostarpeita; velvoittava kompensatio otetaan voimaan voimaantulolailla; ja asetus annetaan vasta lain voimaantulon jälkeen, jolloin pilotoinnista on jo kokemuksia ja sitä tarkistetaan pilotoinnin valmistumisen jälkeen. MTK jätti eriävän mielipiteen, jossa se toteaa, että se ei kannata säännös- ja perustelutekstien liittämistä osaksi projektiryhmä I:n valmistelemaa ehdotusta.

Metsäteollisuus ja MMM totesivat esityksen olevan ennenaikainen ja viittasivat hallitusohjelman kirjaukseen. Metsäteollisuus tiedusteli hyvityksen suuruutta ja Leila totesi, kyseessä olevan täysimääräinen hyvitys. MMM nosti esiin metsäsertifioinnin merkityksen. LUOMUS korosti sääntelyn merkitystä, vaikka kyseessä on rajallinen määrä tapauksia. SLL pitää sääntelyn edistämisen tärkeänä luonnon tilan parantamiseksi.

4. HE:n lukukohtainen käsittely – pykälät ja perustelut (luvut 13 ja 16)

Arja Halinen esitteli luonnonsuojelun tiedonhallintaa ja päätöksistä tiedottamista koskevan 13 luvun ja luvun 16 voimaantulo ja siirtymäsäännökset.

13 lukuun on tehty huomattava määrä täsmennyksiä ja tarkennuksia. Muun muassa luvun otsikkoa on muutettu, tietosuojasetuksen noudattamista koskevia kirjauksia on täsmennetty ja luonnonsuojelun tietojärjestelmää koskevaa säännöstä on muokattu.

MMM kiinnitti huomiota, ettei MMM lausunnon johdosta ole tehty muutoksia. MMM pitää epäselvänä keitä tietojen tallennuksista vastaavilla viranomaisilla tarkoitetaan ja miten varmistetaan tiedon laatu. Arja Halinen totesi, että viranomaisia koskevaa kirjausta voidaan yhä täsmentää. Myös MTK kiinnitti huomiota tiedon laadun tasoon ja tiedon luovuttamista koskevaan kirjaukseen. Arja Halinen totesi, että tiedon tuottaja vastaa tiedon oikeudellisuudesta ja käyttäjä käyttämiensä tiedon oikeellisuudesta. Sääntely ei toisi muutosta vallitsevaan tilanteeseen. Tiedon luovuttamista koskevaa kirjausta tarkastellaan vielä.

16 luvun säännöksiä on tarkennettu huomattavasti ja useita säännöksiä on lisätty. Kompensatiota koskevasta voimaantulosta säädettäisiin erikseen. MTK ja MMM kiinnittivät huomiota vanhojen luonnonsuojeluohjelmia

kirjaukseen ja sen ristiriitaan nykyisen lain kanssa ja toivoivat täsmennystä perusteluihin. OM toimittaa kirjallisia kommentteja. MMM nosti esiin myös yleiskalastusoikeutta koskevan säännöksen, jonka tulisi olla kattava. Sihteeristöstä todettiin, ettei oikeusvaikutusten ole tarkoitusta ulottaa vanhoihin suojeluohjelmiin.

5. Vesilain muutokset (luontotyytit) ja muut liitelait

Jari Salila (OM) esitteli vesilain muutosesitykset. Lausunnoille lähetty versio pohjautui luonnontieteelliseen arvioon.

Purojen osalta lausunnonantajilla ei ole ollut yhtenäistä käsitystä luonnontilaisten purojen suojelun tarpeesta luontotyyppinä. Osa nykysääntelyn haasteista selittyy luonnontilaisten purojen tunnistamiseen liittyvistä vaikeuksista, viranomaisten puutteellisesta resursoinnista sekä sääntelyn puutteellisella noudattamisella. Näihin puuttamalla voitaisiin mahdollisesti ratkaista ongelmia. Vesilain lupaharkintakehikko nojautuu intressivertailuun; luontotyyppisuojaus asettaisi pidemmälle menevät vaatimukset.

Purojen suojelu luontotyyppinä kohdistuisi ennen muuta ojitus- ja perkaushankkeisiin, johtojen sijoittamiseen ja vesistönylityshankkeisiin (siltojen rakentaminen). Sen sijaan vesilain tarjoama suoja rajautuu uomaan ja mahdolliset luonnontilaisten purojen lähiympäristön suojan tarpeet tulisi ratkaista vesilain ulkopuolisella sääntelyllä. Vesilain sääntelyllä ei puututtaisi uoman ulkopuolisten alueiden käyttöön kuten metsänhakkuisiin tai muihin metsätaloudellisiin toimenpiteisiin.

Lähteikköjen lisäämistä vesilain mukaan suojeltuihin luontotyyppisiin on lausunnoissa sekä kannatettu että vastustettu. Lisäys täsmittäisi sääntelyä siltä osin kuin kyse on suojan piiriin kuuluvan kohteen koosta; suuret lähteikkökokonaisuudet tulisi suojella luonnonsuojelulain keinoin. Vesilain soveltamisalaa ei ole rajattu hanketyyppien perusteella, joten myös muunlaiset alueiden käyttöä koskevat hankkeet kuuluvat vesilain soveltamisalaan, jos ne ulottavat vaikutuksensa pinta- tai pohjaveteen vesilaissa tarkoitettulla tavalla. Suuruuden määrittely on viime kädessä poliittinen kysymys. Jos lähteikköjen suojelutarpeet turvataan muulla lainsäädännössä, voisi vesilain luontotyyppisuojaus kattaa laajemmatkin lähteikkökokonaisuudet.

Kalkkilampien sisällyttämiseen suojeltaviin luontotyyppisiin kohdistettiin yleisempää, suojelun laajentamista koskevaa kritiikkiä. Kalkkilampi on kohteena selkeästi havaittavissa ja ulottuvuudeltaan tarkkarajainen, joten se soveltuisi tässä suhteessa hyvin vesilain nojalla suojeltujen luontotyyppien joukkoon. Muutos vaikuttaisi ennen muuta ojitus-, ruoppaus-, täyttö- sekä mahdollisesti laiturin rakentamishankkeisiin niiden toteuttamistavan kautta, eikä sillä voida puuttua ympäröivän alueen maankäyttöön.

Meriajokaspohjat ja näkinpartaispohjat ovat pinnanalaisia sekä ulottuvuudeltaan epämääräisempinä vaikeammin havaittavissa ja tunnistettavissa. Lausuntopalautteen perusteella näyttäisi siltä, että välittömästi lakiin perustuva meriajokaspohjien ja näkinpartaispohjien suojelu ilman kohteen ja sen ulottuvuuden yksilöivää päätöstä saattaisi olla sääntelyn toimivuuden kannalta hankala ratkaisu sekä vaikeasti sovitettavissa perustuslain vaatimuksiin.

MMM piti ongelmallisena, ettei vesilakiin sisälly korvauksia maanomistajille, eikä se kannata uusien kohteiden sisällyttämistä vesilakiin. MMM piti luonnontilan käsitettä epäselvänä. SYKE piti luonnontilan tai sen kaltaisen käsitteen sisällyttämistä olennaisena. SYKE nosti esiin myös tunnistettavuuden haasteen ja se piti olennaisena, ettei purojen suojelua heikennetä. MTK katsoi, että toimijoiden on olennaista tietää, mitkä purot ovat suojeltuja. MTK piti ongelmallisena myös lähteikköjen tunnistettavuutta ja mahdollisten oikeusvaikutusten syntymistä, eikä se pitänyt kalkkilampia koskevan sääntelyn muutosta ongelmattomana. Metsäteollisuus piti ongelmallisena, että esitys tuotiin vasta nyt projektiryhmälle.

Todettiin, että työstämistä jatketaan yhä ja kommentteja esitykseen voi esittää kirjallisesti. Erityisesti lähteikköjen osalta on tarpeen kiinnittää huomiota metsä- ja vesilain rajapintaan. Vesilain rangaistussäännöksissä lähtökohtana on ollut, että kohteen on oltava ennalta tunnistettava tai havaittava.

Arja Halinen totesi liitelakien osalta, että lakeja koskevaa listasta on täydennetty. Liitelakipakettiin on otettu tiettyjen lakien osalta myös pykäläkohtaisia viittauksia. Erityisesti vesilain täydentämistä jatketaan. Kommentteja voi esittää kokouksen jälkeen kirjallisesti.

6. Yleisperustelut – vaikutusten arviointi

Pasi Kallio esitteli aiheen. Arviointi on tehty virkatyönä, jossa on hyödynnetty useita erilaisia arviointeja ja selvityksiä. Hallituksen esitykseen sisältyvien keskeisten säännösehdoitusten vaikutusten arviointi jaoteltu vaikutuslajeittain. Lausunto-version jälkeen on tehty huomattavan paljon muutoksia vaikutusten arviointiin. On pyritty selkeyttämään kokonaisuutta ja vähentämään päällekkäisyyttä. On laajennettu ja tarkennettu arviointia mahdollisuuksien mukaan. Arviointi kohdistuu erityisesti ehdotettavan luonnonsuojelulain niihin säännöksiin, jotka olennaisesti muuttaisivat nykyisen luonnonsuojelulain mukaista sääntelyä. Arvioinnissa tunnistettu siihen liittyvät epävarmuudet.

MMM nosti tiedon saatavuuden ja automatisoinnin merkityksen, jotta prosesseja voidaan automatisoida. MMM katsoi, että kompensaation negatiiviset puolet tulisi nostaa arvioinnissa esiin. Myös työllisyysvaikutukset sekä välilliset vaikutukset tulisi huomioida paremmin. MTK kiitti tehdystä työstä, mutta piti ongelmallisena mm. huomioonottovelvollisuuden epäselviä vaikutuksia. MMM ja MTK katsoivat, että säännösten epäselvyys heikentää mahdollisuutta arvioida vaikutuksia. WWF ja SLL esittivät, että pitkän aikavälin hyödyt tulisi nostaa esiin entistä paremmin. SLL nosti esiin, että vaihtoehtoiset kustannukset nousevat jatkuvasti, jos toimia luonnon hyväksi ei tehdä. WWF esitti selvilläoloa koskevan sääntelyn palauttamista, mutta sihteeristö todettiin, että säännös on poistettu sen epäselvyyden vuoksi. Kuntaliitto esitti vaikutusten arviointia eri lakien yhteisvaikutuksista.

7. Asetusvalmistelun tilanne

Pasi Kallio esitteli työryhmälle lähetetyn alustavan luonnoksen. On pyritty hahmottamaan, mitä asetukseen tulisi ja mitkä asetuksenantovaltuuksia laki sisältää. Asetusten valmistelun yhteydessä järjestetään oma lausuntokierroksensa. MTK nosti esiin, että nykyisen asetuksen 1, 12 ja 13 §:n sisältö ei sisälly ehdotukseen. Myös nykyisen asetuksen 4 ja 15 § tulisi ottaa huomioon. Useat tahot nostivat esiin luontotyyppejä koskevan sääntelyn asetuksessa. Sihteeristöstä todettiin, että valmistelua jatketaan.

8. Loppuraportti

Loppuraporttiin on tarkoitus koota projektiryhmän työ kokonaisuudessaan. Ohjeet täydentävien mielipiteiden jättämiseksi toimitetaan tulevilla viikolla.

9. Seuraava kokous

- a. ma 29.11.2021 klo 9.00 – 10.30. Kokous järjestetään hybridikokouksena.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.57.